

Kontrolóri upozorňujú, že vydávanie licencií musí mať jasný a transparentný postup

Bratislava 7. septembra 2018 – V tomto roku kontrolóri Najvyššieho kontrolného úradu SR preverili systém udeľovania licencií vybraných komodít Ministerstva hospodárstva SR a procesy súvisiace s udeľovaním licencií na výrobky obranného priemyslu a povolení na vývoz a prepravu položiek dvojakého použitia.

V rezorte hospodárstva sa agendou udeľovania licencií a povolení zaoberá Odbor výkonu obchodných opatrení (OVOO), ktorý podlieha priamo ministrom. Odbor je súčasne národnou autoritou v oblasti vývozu a dovozu výrobkov dvojakého použitia (napr. nebezpečných chemických látok, alebo výrobkov, ktoré možno použiť na vykonanie trestu smrti či mučenie). Tento odbor tiež plní úlohy národnej autority v oblasti obchodovania s výrobkami obranného priemyslu. V rámci tejto svojej činnosti vydáva povolenia na obchodovanie alebo sprostredkovateľskú činnosť s takýmito komoditami a licencie na konkrétnu formu zahraničnoobchodnej činnosti a tiež kontroluje dodržiavanie legislatívy v tejto oblasti z hľadiska národných a európskych pravidiel, princípov.

Kontrolná akcia sa zamerala na obdobie rokov 2013 - 2016, a zamestnanci NKÚ preverili:

- 79 povolení (na 5 rokov) na obchodovanie s výrobkami obranného priemyslu,
- 116 licencií (na 1 prípad, resp. 1 rok),
- 26 povolení na obchodovanie s položkami s dvojakým použitím,
- 11 žiadostí o vývoz výrobkov obranného priemyslu, ktoré boli zamietnuté.

Kontrolóri zistili, že zo strany zamestnancov rezortu hospodárstva nebol dodržaný dôsledný postup pri kontrole úhrad poplatkov do štátneho rozpočtu za vydanie povolenia, licencie. V niektorých prípadoch došlo k zaplateniu poplatkov až počas výkonu kontroly NKÚ, pričom povolenie už bolo vydané. Na základe zistení kontrolóri upozorňujú na veľmi formálnu a nedostatočnú vnútornú kontrolu pri vydávaní licencií a povolení. Kontrolný úrad preto odporúča ministerstvu hospodárstva, aby zaviedlo transparentný systém cielenej a pravidelnej kontroly v procese vydávania povolení a licencií.

Národná autorita pre oblasť externej kontroly identifikovala najčastejšie nedostatky formálneho charakteru, týkali sa však až štvrtiny spisov (napr. chýbali potvrdenia zo zdravotných poisťovní, chýbajúce vyznačenie krajiny vývozu, nebola osvedčená kópia potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, chybné doručovanie udelených licencií či nesprávne uvedený obchodný názov žiadateľa). Takéto pochybenia by už mala operatívne odhaliť vnútorná kontrola v rámci rezortu, nie kontrola NKÚ, čo len potvrdzuje absenciu cielenej rezortnej kontroly.

Druhým závažným nedostatkom je otázka dodržiavania pravidiel posudzovania žiadostí o vydanie rozhodnutí. V súlade s Licenčným poriadkom má fungovať viacstupňová kontrola spisov, podaných žiadostí o licenciu, pričom do fázy spracovania žiadosti musí byť zapojených viac ľudí, aby sa vylúčila možnosť neetického, resp. korupčného konania. Nedodržanie týchto medzinárodne definovaných postupov potom môže vyvolať nedôveru a viesť k spochybneniu transparentnosti celého procesu posudzovania žiadostí. Aby sa tomu predišlo, musia byť oddelené jednotlivé kroky v procese, aby napríklad členovia expertnej skupiny, ktorí posudzujú žiadosti, nemohli byť konfrontovaní so žiadateľom a preukazným spôsobom by deklarovali svoju nestrannosť, nezávislosť. (Např. jeden pracovník preberá žiadosti, iný ich prideliuje referentom na vecné riešenie, iné osoby vykonávajú formálnu a obsahovú kontrolu.) Preto NKÚ odporúča rezortu hospodárstva, aby bol precízne spracovaný spôsob vedenia spisovej agendy tak, aby celé procesné konanie bolo relevantne preukázateľné od podania žiadosti, cez proces vydávania povolenia až po zánik jeho účinnosti, t. j. úplné chronologické a obsahové vedenie začiatku, priebehu a ukončenia každého prípadu.

Tabuľka 1: Preverené povolenia na obchodovanie s VOP a zistené nedostatky

Kontrolované obdobie	Počet preverených povolení	Počet zistených nedostatkov	Podiel nedostatkov v %
2013 – 2016	79	21	26,6

Zdroj: NKÚ SR